

מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל

סקירה לרגל הקמת השדולה בכנסת

פרופ' מנואל טרכטנברג
יו"ר הוועדה לתכנון ולתקצוב
של המועצה להשכלה גבוהה
ינואר 2010

מה משותף ל-

- פיתוח מערכת ה"חץ" ליירוט טילים
- גילוי תרופת הקופקסון
- פיתוח ה-ICQ
- פריחתה של העיר באר שבע
- חשיפת מושב הסנהדרין בטבריה

כן, כל אלה הנם תוצרים ישירים או עקיפים של
מערכת ההשכלה הגבוהה

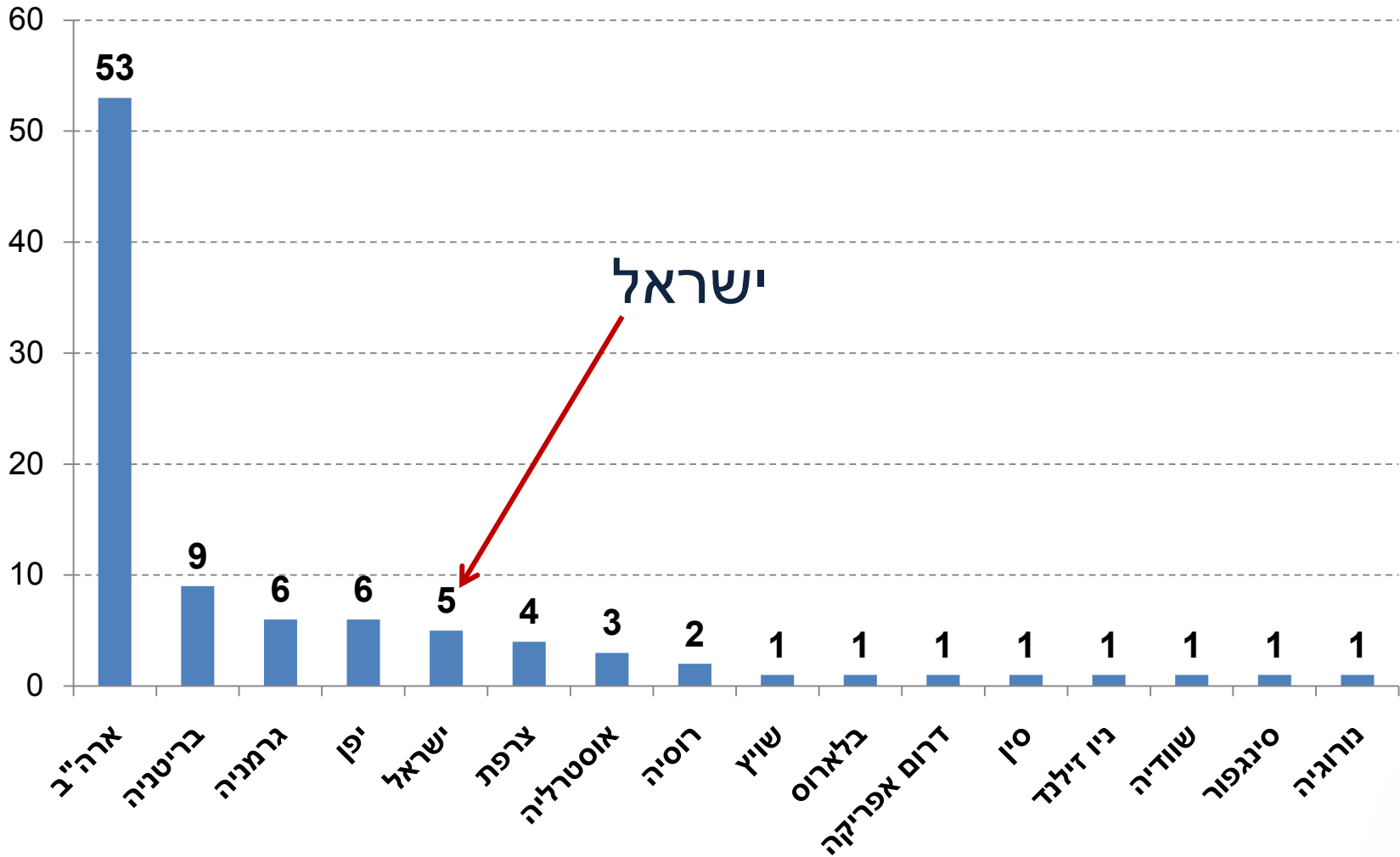
הישגי מערכת ההשכלה הגבוהה

המערכת הגיעה להישגים מרשימים ביותר:

1. בתוצרים מדעיים
2. ביצירת הון אנושי משובח
3. בסלילת הדרך למוביליות כלכלית-חברתית

פרסי נובל במדע, סה"כ לעשור 2000-2009

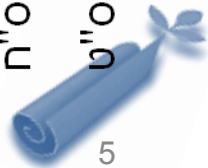
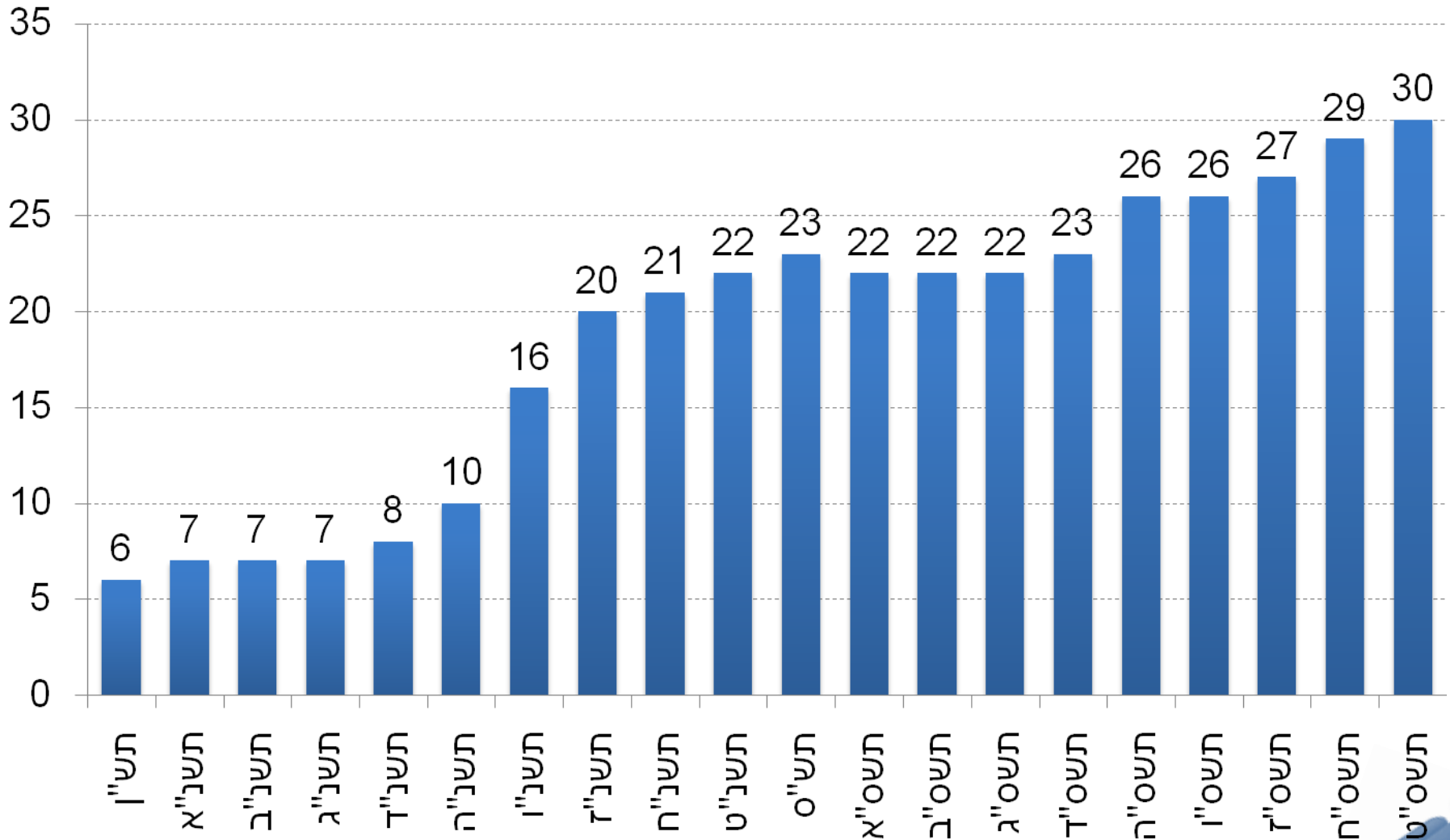

תחומי מדע: פיזיקה, כימיה, רפואה ופיזיולוגיה, כלכלה

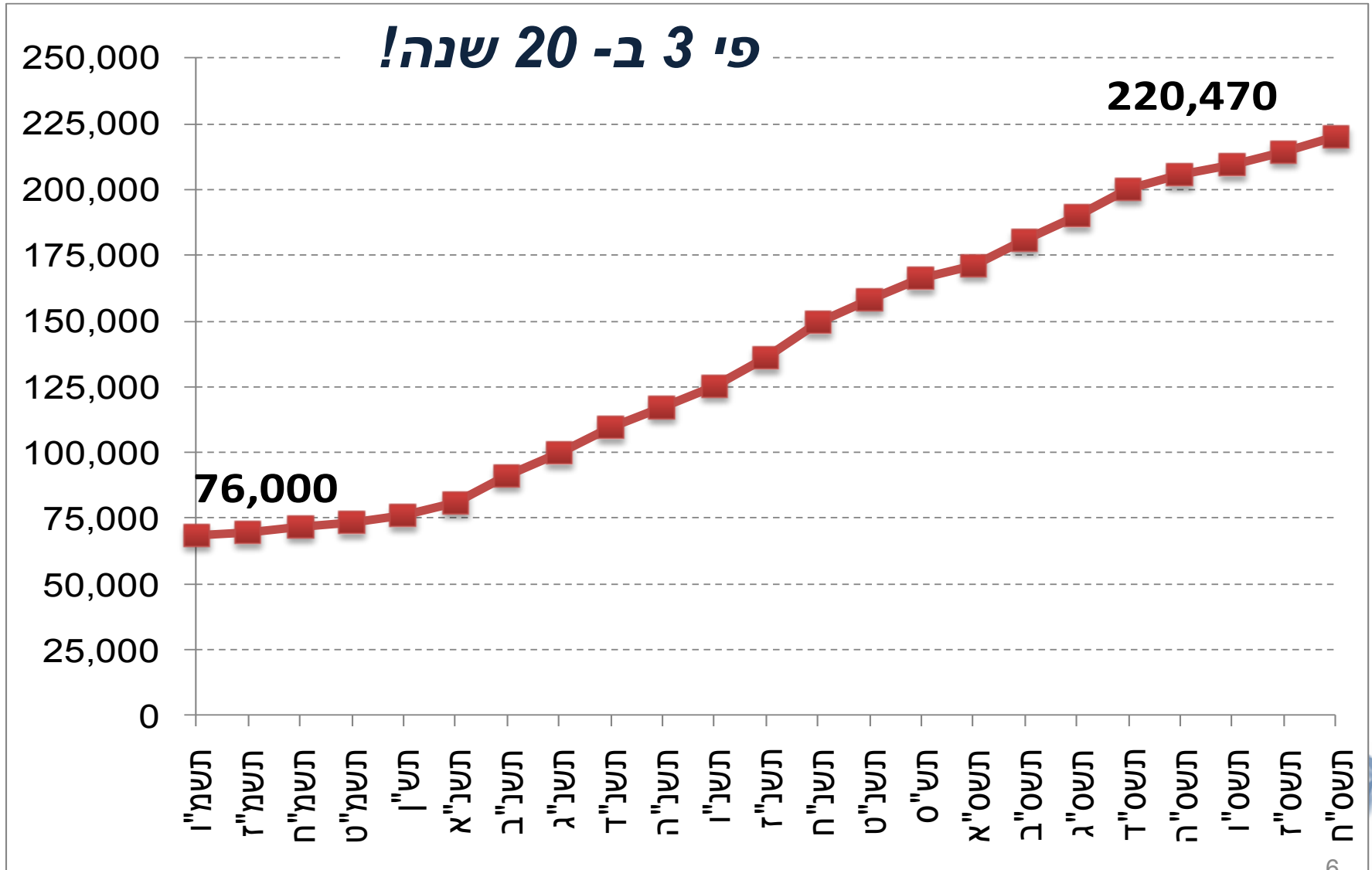
צמיחת המכללות האקדמיות

לא כולל המכללות להכשרת עובדי הוראה

הגידול במספר הסטודנטים

(ללא האוניברסיטה הפתוחה)

אבל בעשור האחרון: דעיכה

1. **בריחת מוחות**
2. עליה תלולה **בגיל הממוצע** של הסגל הבכיר
3. גידול במס' **סטודנטים למרצה**
4. **ירידת קרנה** של ההשכלה הגבוהה בציבוריות הישראלית

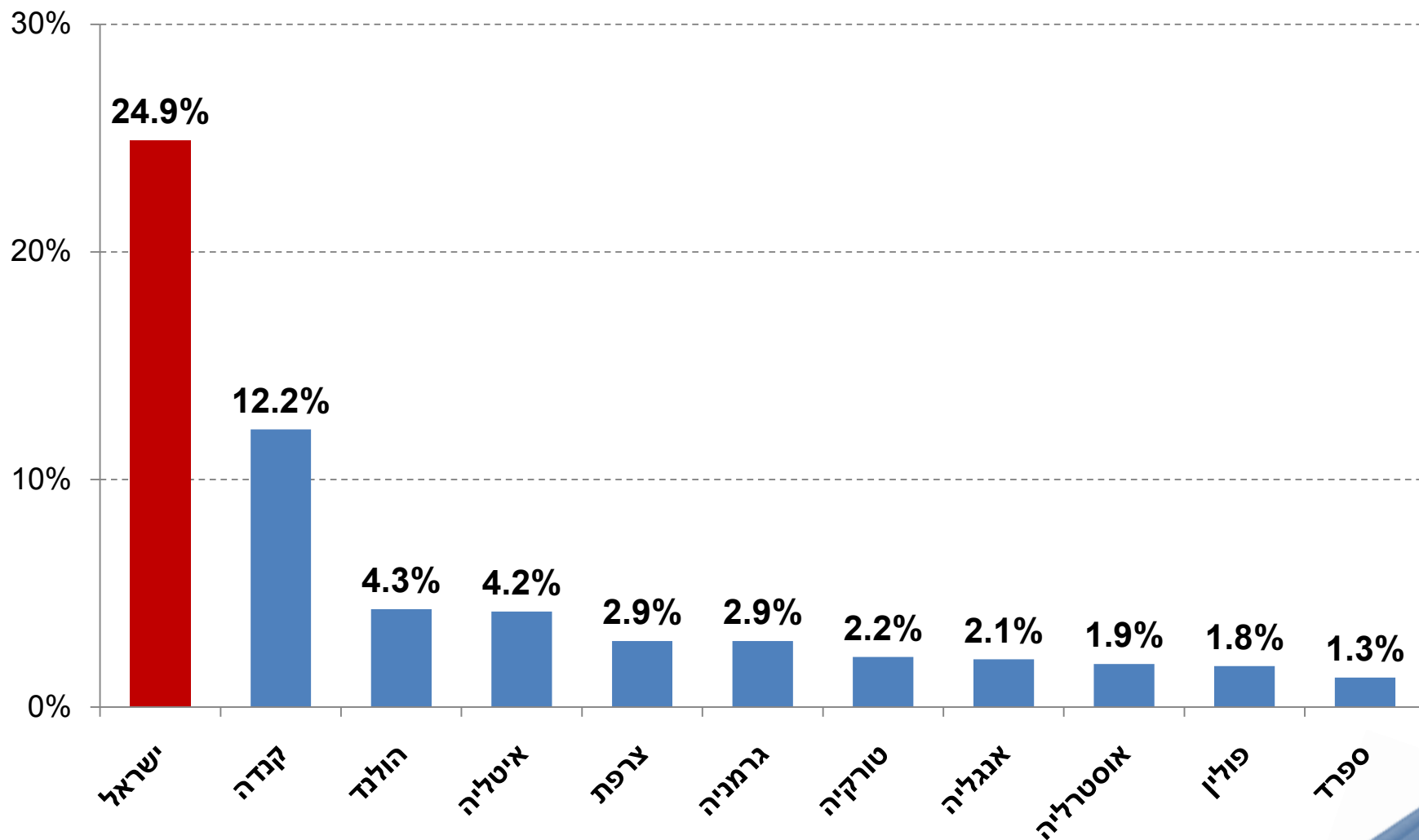

השלכות קשות לחברה, לכלכלה ולביטחון

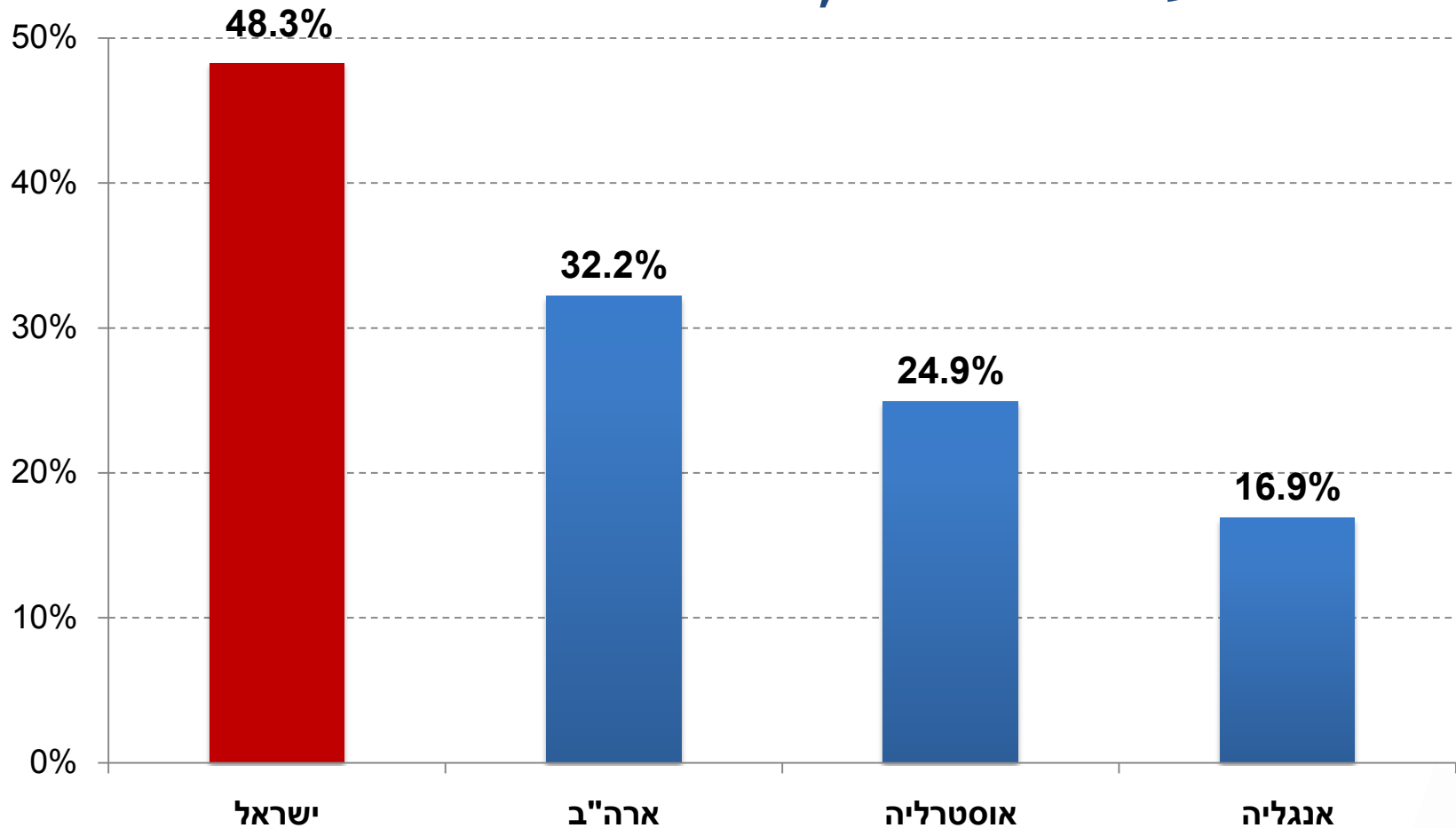
סגל אקדמי זר בארה"ב:

כאחוז מהסגל במדינת האם

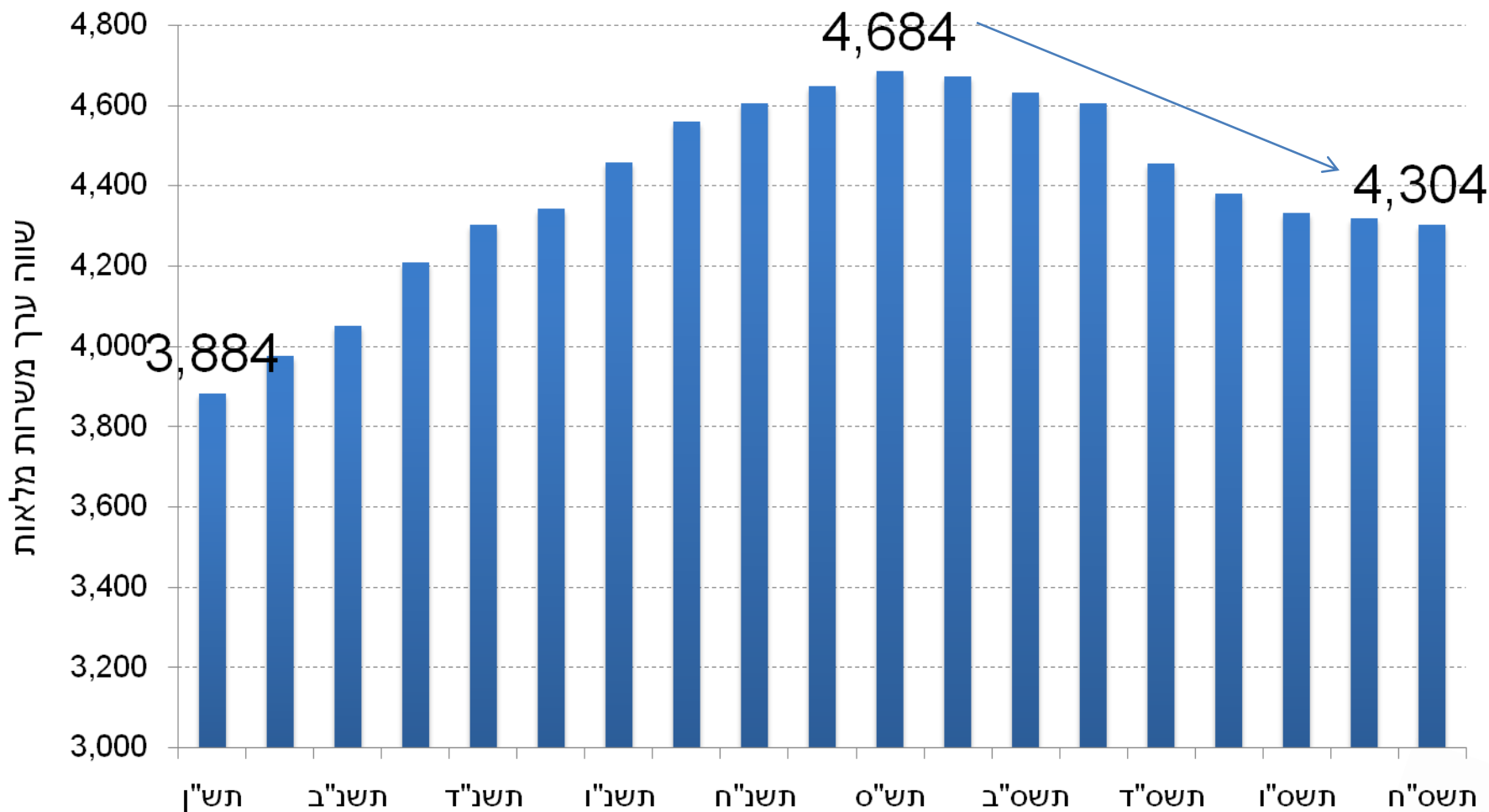

גיל הסגל האקדמי הבכיר

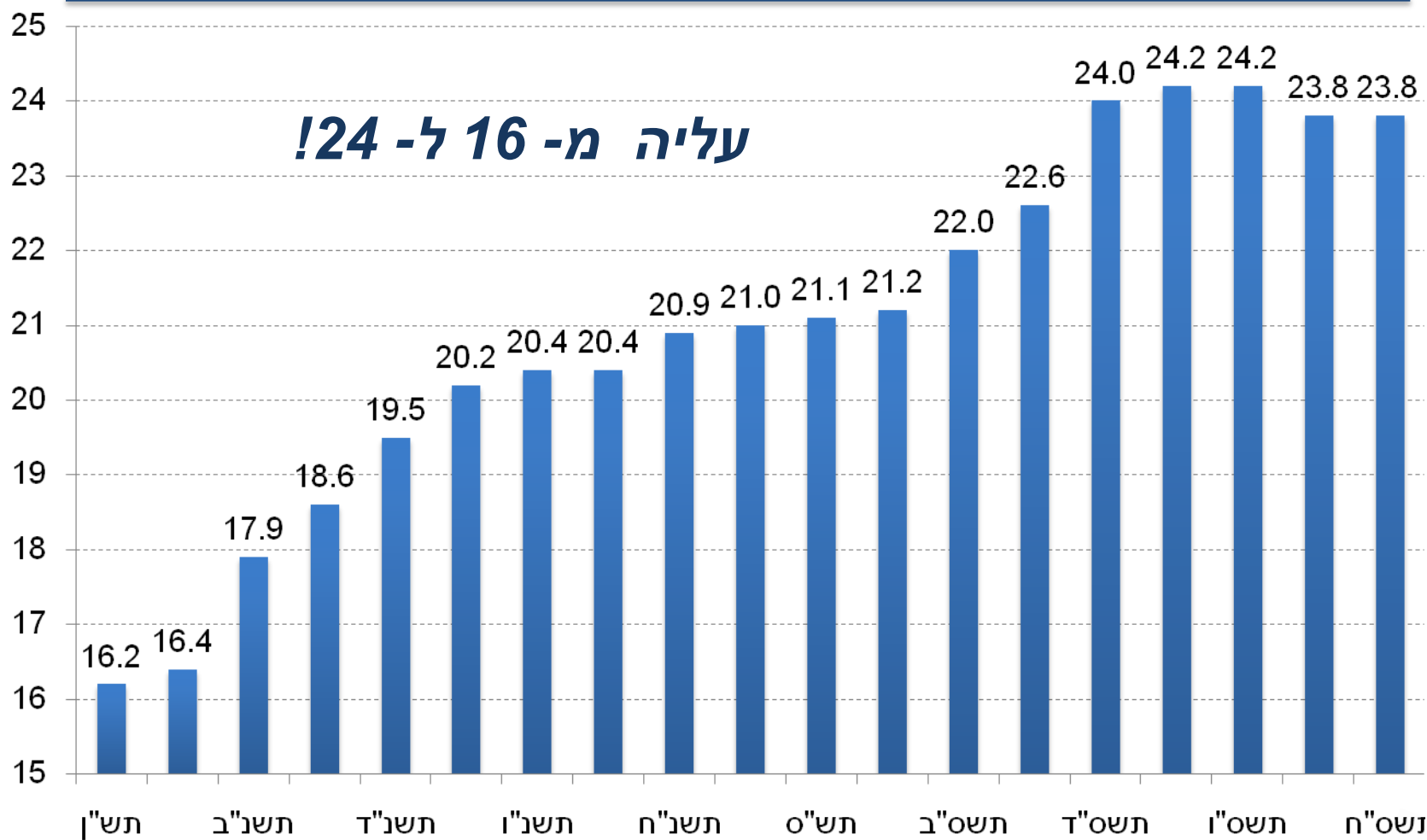
שיעור גילאי +55, השוואה בינ"ל

סגל אקדמי בכיר באוניברסיטאות

יחס סטודנטים/סגל באוניברסיטאות

מקור: עיבוד נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ונתוני מינהל ות"ת.

הערה: הנתונים הנם עפ"י סטודנטים לתואר ראשון, תואר שני ולימודי תעודה אקדמית (ללא סטודנטים במכללות האזוריות) ביחס למשרות שלמות של חברי סגל אקדמי בכיר בתקציב הרגיל של האוניברסיטאות.

מה דרוש?

דרוש שינוי מקיף שיביא לפריחת ההשכלה הגבוהה
בישראל של המאה ה-21. אלה **היעדים**:

1. עידוד **המצוינות המדעית-מחקרית**
2. דגש על איכות **ההון האנושי הנרכש**
3. הגברת **הנגישות** למגזרים ייחודיים

איך עושים זאת?

I. "סדר בבית"

1. הבטחת **שקיפות** מלאה
2. הישענות על הידברות **וגישה שיתופית**
3. הגברת **הפיקוח והאכיפה**
4. הפחתת **הנטל הביורוקראטי**
5. דגש על **תכנון לטווח ארוך**

כבר התקדמו בחלק מאלה, אבל עוד רבה המלאכה!

איך עושים זאת? המשך

II. תוכנית כוללת ארוכת טווח:

1. **מודל תקצוב חדש**, לתמרוץ מצוינות מחקרית והוראה איכותית
2. **תוכנית חומש** לאור היעדים, תוך הקצאת משאבים נוספים למערכת
3. הסדרת **שכר הלימוד** - בשיתוף הסטודנטים
4. הסדר **לפנסיה התקציבית** – בשיתוף הסגל.

1. הקמת מרכזי מצוינות **להשבת מוחות**

2. הסדרת **מאפייני פעילות** המכללות והאוניברסיטאות

3. **פתיחת המוסדות האקדמיים לקהילות** מסביבם, כך שגם הציבור הרחב ייהנה מפירות המדע וההשכלה.

ולבסוף...

□ אם נניף אל על את היעדים האלה

□ נאחד את המערכת כולה מסביבם

□ נשתף את הציבור, הכנסת והממשלה

יש סיכוי טוב להעלות את המערכת על דרך המלך

**אנו מחויבים לכך, זו שעת כושר, שבענו מעימותים,
יש רצון טוב ונכונות להירתם,**

"כן, אנו יכולים..." , בתמיכתכם האדיבה

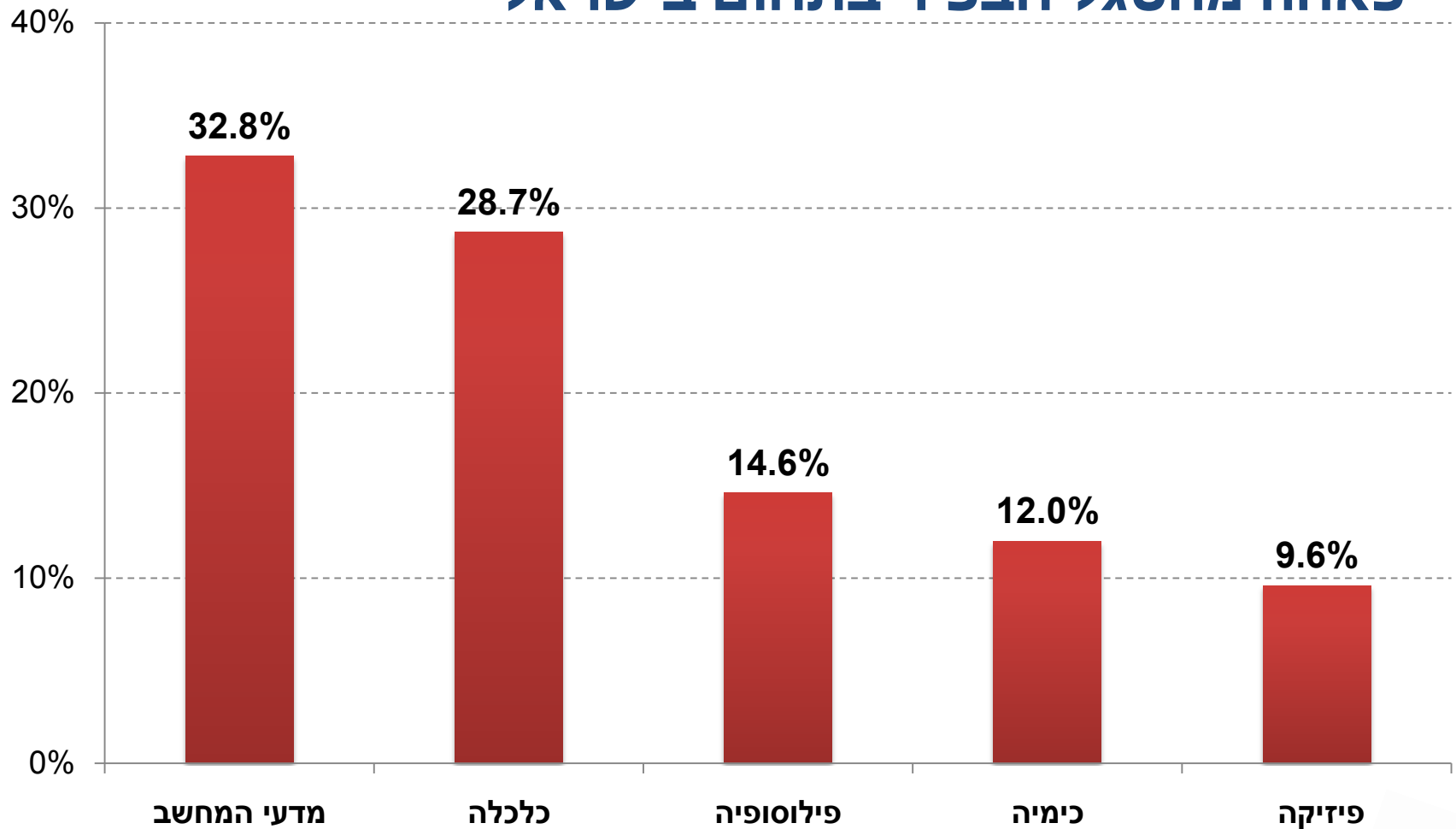

תודה רבה!
שנרבה חכמה, בינה ודעת

ישראלים במחלקות מובילות בארה"ב

כאחוז מהסגל הבכיר בתחום בישראל

40 המחלקות המובילות בכל תחום בארה"ב, 2007; מקור: דן בן-דוד, 2008

